

ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ КОНФІСКАЦІЇ ПІД ЧАС СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ

ПОПОВ Костянтин Олександрович - аспірант Одеського державного університету внутрішніх справ

УДК 343.14

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2023.2.49>

У статті досліджено особливості доказування у кримінальних провадженнях щодо застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру та спеціальної конфіскації на стадії судового провадження. Обґрунтовано, що підготовче судове провадження забезпечує перехід від досудового розслідування до судового розгляду та визначає подальшу процесуальну перспективу кримінального провадження. На цій стадії суд не вирішує питання доведеності вини по суті, однак перевіряє наявність правових і фактичних підстав для подальшого розгляду справи або її закриття, оцінює дотримання вимог закону під час ініціювання та підтримання обвинувачення. Встановлено, що у кримінальних провадженнях щодо застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру така процедура характеризується певними нормативними обмеженнями, зумовленими неузгодженістю окремих положень кримінального процесуального законодавства, що ускладнює реалізацію повноважень суду на підготовчій стадії.

Встановлено, що під час судового розгляду ключовим елементом доказування виступає доведення зв'язку між суспільно небезпечним діянням фізичної особи та діяльністю або інтересами юридичної особи. Водночас чинне нормативне регулювання характеризується недостатньою конкретизацією критеріїв достатності доказів, змісту категорій «від імені» та «в інтересах» юридичної особи, а також меж повноважень суду у підготовчому засіданні.

З'ясовано, що застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичної особи не виокремлено у самостійну процесуальну процедуру, а здійснюється у межах судового розгляду кримінального провадження щодо фізичної особи, що зумовлює субсидіарний характер відповідальності юридичної особи. Судовий розгляд у таких справах має комплексний характер, оскільки поєднує вирішення питань доведеності кримінального правопорушення, встановлення зв'язку юридичної особи з його вчиненням, визначення підстав та виду заходів кримінально-правового характеру, а також вирішення питання про спеціальну конфіскацію.

Ключові слова: юридична особа, кримінальне провадження, заходи кримінально-правового характеру, спеціальна конфіскація, кримінальне процесуальне доказування, судове провадження.

Постановка проблеми

Судове провадження щодо застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру та спеціальної конфіскації характеризується підвищеним рівнем складності доказування, що зумовлено специфікою правового статусу юридичної особи як самостійного учасника кримінального провадження, похідним характером її відповідальності від діяння уповноваженої фізичної особи, а також необхідністю встановлення комплексу обставин, які виходять за межі традиційного предмета доказування у провадженнях щодо фізичних осіб.

На стадії судового розгляду відбувається безпосередня перевірка та оцінка доказів, зібраних під час досудового розслідування, з позицій їх належності, допустимості, достовірності та достатності для прийняття рішення про застосування відповідних заходів. Суд повинен установити не лише факт вчинення кримінального правопорушення уповноваженою особою, а й наявність правових підстав для застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру, зокрема довести, що злочин було вчинено в її інтересах та/або від її імені, а також з'ясувати характер і розмір отриманої неправомірної вигоди чи майна, яке підлягає спеціальній конфіскації.

Особливості доказування у цій категорії кримінальних проваджень обумовлені також необхідністю забезпечення процесуальних гарантій представника юридичної особи, дотримання принципів змагальності та диспозитивності, а також врахуванням комплексного характеру інституту відповідальності юридичних осіб, який поєднує норми кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права. З огляду на це, дослідження специфіки доказування під час судового провадження має вагомий теоретичний і практичний значення для формування сталої та узгодженої правозастосовної практики.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми

У контексті предмету дослідження варто звернути увагу на комплексні наукові розробки О. І. Бідної, В. В. Вапнярчука, А. О. Винника, І. В. Гловюк, О. В. Капліної, О. В. Панченко, М. Є. Панько, О. Ф. Пасєки, М. А. Погорецького, О. Г. Скарбарчука, О. Г. Яновської та ін.

Доробок вчених має важливе наукове й практичне значення, однак, за сучасних реалій потребує додаткового з'ясування Особливості доказування щодо застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру та спеціальної конфіскації під час судового провадження.

Виклад основного матеріалу

Відповідно до п. 24 ч. 1 ст. 3 КПК України судове провадження – це кримінальне провадження у суді першої інстанції, яке охоплює підготовче судове провадження, судовий розгляд і ухвалення та проголошення судового рішення, а також провадження з перегляду судових рішень в апеляційному, касаційному порядку та за нововиявленими або виключними обставинами [1]. Таким чином, підготовче судове провадження є початковим етапом судового провадження та виконує системоутворюючу функцію в механізмі реалізації завдань кримінального процесу.

Стадія підготовчого провадження розпочинається з моменту надходження до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру або клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Саме з цього моменту відкривається судове провадження як самостійна стадія кримінального процесу [2, с. 7]. Кримінальний процесуальний закон передбачає, що у підготовчому судовому засіданні суд перевіряє наявність підстав для призначення судового розгляду та вирішує інші питання, визначені ч. 3 ст. 314 КПК України [3, с. 13]. Науковці одноставно визнають підготовче провадження самостійною стадією кримінального процесу, у межах якої суд, не вирішуючи наперед питання про винуватість обвинуваченого, оцінює наявність юридичних і процесуальних передумов для розгляду провадження по суті, постановляє відповідне рішення та здійснює комплекс дій, спрямованих на підготовку справи до судового розгляду [4, с. 312].

У цій стадії суд може, зокрема, затвердити угоду або відмовити в її затвердженні; закрити кримінальне провадження за наявності підстав, передбачених п. 5–8, 10 ч. 1 або ч. 2 ст. 284 КПК України; повернути обвинувальний акт чи відповідне клопотання прокурору; визначити підсудність; призначити судовий розгляд; доручити складання досудової доповіді тощо [1].

Викликає науково-практичний інтерес питання закриття кримінального провадження щодо юридичної особи на стадії

підготовчого судового засідання, оскільки за змістом відповідних приписів прокурор приймає постанову, а суд відображає це у виправдувальному вирокі або постановляє ухвалу. Сам термін «ухвалювати» у загально-мовному значенні означає приймати (колегіальне) рішення, вирішувати, підтримувати, схвалювати [5]. Водночас, хоча рішення про закриття провадження щодо юридичної особи підлягає оскарженню в порядку, встановленому КПК України [1], чинна редакція ст. 314 КПК України не містить прямого відсилання до ч. 3 ст. 284 КПК України. Це об'єктивно унеможливає постановлення судом ухвали про закриття кримінального провадження стосовно юридичної особи в межах підготовчого судового провадження. Така законодавча конструкція загалом виглядає логічною, з огляду на те, що підстави для застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру мають бути підтверджені доказами, дослідженими судом під час розгляду справи по суті [6].

Не заглиблюючись у дискусійні аспекти, але підтримуючи позицію Д. А. Скоромного, варто наголосити, що загальні правила прийняття кримінальних процесуальних рішень характеризуються такими ознаками: по-перше, вони є нормативно закріпленими правилами, тобто відображають закономірні та необхідні зв'язки у механізмі прийняття кримінальних процесуальних рішень і фіксуються в нормах кримінального процесуального права; по-друге, діють у межах механізму прийняття рішень та поширюються на порядок ухвалення кожного процесуального рішення у кримінальному провадженні, оскільки такими рішеннями є всі рішення органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді та суду (п. 1 ст. 110 КПК України); по-третє, є обов'язковими для виконання уповноваженими посадовими особами, а їх недотримання зумовлює невідповідність ухвалених рішень вимогам КПК України (їх незаконність [7, с. 76; 8, с. 195]).

У контексті кримінальних проваджень щодо застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру та спеціальної конфіскації процес прийняття

судового рішення про закриття провадження у підготовчому судовому засіданні набуває специфічного змісту, зумовленого похідною природою відповідальності юридичної особи та особливостями предмета доказування. Першим етапом є з'ясування фактичних обставин провадження та встановлення наявності або відсутності передбачених законом підстав для його закриття. Суд на цій стадії не досліджує докази в повному обсязі, як це відбувається під час розгляду справи по суті, однак зобов'язаний перевірити достатність формально-юридичних передумов для продовження провадження щодо юридичної особи. Йдеться, зокрема, про наявність у матеріалах провадження даних щодо вчинення уповноваженою особою суспільно небезпечного діяння, передбаченого ст. 96-3 КК України, про зв'язок такого діяння з діяльністю або інтересами юридичної особи, а також про дотримання вимог щодо складання й вручення акта про застосування заходів кримінально-правового характеру. Особливе значення має перевірка того, чи не зникли правові підстави для застосування до юридичної особи відповідних заходів (наприклад, у зв'язку з відсутністю події кримінального правопорушення, відсутністю складу правопорушення або іншими реабілітуючими чи нереабілітуючими обставинами, передбаченими ст. 284 КПК України). На цьому етапі суд формує первинне уявлення про юридичну перспективу провадження та визначає, чи є підстави для його припинення ще до переходу до стадії судового розгляду.

Другим етапом є попередня підготовка рішення із визначенням критеріїв та меж його прийняття з урахуванням завдань кримінального провадження та спеціальної природи інституту відповідальності юридичних осіб. Суд оцінює рівень поінформованості щодо фактичних і правових аспектів зв'язку юридичної особи з інкримінованим діянням, а також перевіряє відповідність поданого акта вимогам закону. Визначення критеріїв означає встановлення того, чи дозволяє наявний обсяг матеріалів зробити обґрунтований висновок про відсутність підстав для застосування заходів кримінально-правового характеру або спеціаль-

ної конфіскації. Обмеження ж полягають у функціональному призначенні підготовчого провадження: суд не вправі підмінити стадію судового розгляду та давати повну оцінку доказам з точки зору доведеності вини фізичної особи, оскільки саме від встановлення такої вини залежить можливість застосування заходів до юридичної особи. Водночас, якщо вже на цьому етапі очевидно є відсутність правових підстав для продовження провадження (наприклад, у разі відсутності належного суб'єкта чи порушення процесуального порядку ініціювання провадження щодо юридичної особи), суд зобов'язаний відреагувати відповідним рішенням.

Третім етапом є безпосереднє прийняття та процесуальне оформлення рішення у формі ухвали із належним тлумаченням норм матеріального і процесуального права. На цій стадії суд здійснює правову кваліфікацію встановлених обставин з огляду на приписи КК України (зокрема, ст. 96-3 та положення щодо спеціальної конфіскації) і КПК України (ст. 284, 314 та інші норми, що регламентують підстави закриття провадження). Обґрунтованість рішення передбачає чітке розмежування між оцінкою достатності доказів для продовження провадження та встановленням винуватості, а також належне мотивування висновку про неможливість чи недоцільність подальшого застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру або спеціальної конфіскації. Результатом цього етапу є процесуальний акт, який повинен відповідати вимогам законності, обґрунтованості, вмотивованості та розумності, а також забезпечувати баланс між публічними інтересами держави у протидії злочинності та правами юридичної особи як учасника кримінального провадження.

Звертаючи увагу на кримінальне провадження щодо застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру у спеціальному порядку варто наголосити, що ст. 483-11–483-13 КПК України формують спеціальний процесуальний механізм завершення досудового розслідування та переходу до судового провадження щодо застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.

Відповідно до ст. 483-11 КПК України, у разі визнання зібраних під час досудового розслідування доказів достатніми для складання акта про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний повідомити керівника юридичної особи та її представника про завершення досудового розслідування й надати доступ до матеріалів провадження. У ст. 483-12 КПК України визначено правову природу та зміст акта про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру [1]. Такий акт є процесуальним рішенням, яким завершується досудове розслідування і яким прокурор стверджує наявність підстав для застосування відповідних заходів. За структурою цей документ наближений до обвинувального акта, проте його зміст має іншу спрямованість: він не формулює обвинувачення юридичній особі у вчиненні кримінального правопорушення, а обґрунтовує наявність підстав для застосування до неї заходів кримінально-правового характеру. Ключовим елементом акта є виклад фактичних обставин діяння, його правова кваліфікація та докази, що підтверджують зв'язок юридичної особи з відповідним суспільно небезпечним діянням. Саме доведення такого зв'язку становить зміст доказування у такій категорії проваджень.

Разом із тим закон не конкретизує змістовних критеріїв встановлення зв'язку між діянням фізичної особи та діяльністю чи інтересами юридичної особи, що ускладнює формування єдиної правозастосовної практики. Не визначено також стандартизованих вимог до структури обґрунтування доказів у такому акті, що може зумовлювати його декларативний характер. Вирішення зазначених проблем можливе шляхом доктринального уточнення змісту категорій «в інтересах юридичної особи» та «від її імені», а також шляхом удосконалення законодавчої регламентації вимог до мотивувальної частини акта.

Загалом норми ст. 483-11–483-13 КПК України створюють процесуальну основу для реалізації інституту кримінально-правових заходів щодо юридичних осіб, однак ма-

ють фрагментарний характер і потребують подальшого вдосконалення.

Нині чинний КПК України не встановлює окремого порядку застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичної особи на стадії судового розгляду, оскільки відповідно до закріпленої законодавцем моделі таке питання вирішується у межах судового провадження щодо обвинувачення фізичної особи у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ст. 96-3 КК України. Отже, процесуальна доля юридичної особи у суді є функціонально пов'язаною з результатами розгляду обвинувачення щодо уповноваженої особи, яка діяла від її імені та/або в її інтересах.

Водночас, як обґрунтовано зазначає О. В. Панченко, аналіз питань, що підлягають вирішенню судом у кримінальному провадженні за участю юридичної особи, свідчить про наявність суттєвої специфіки, зумовленої необхідністю вирішення додаткових у межах загальної кримінальної процесуальної форми завдань: встановлення підстав застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру, визначення їх виду та розміру, формування особливого змісту вироку у відповідній частині, з'ясування можливості укладення угод та інших процесуальних питань [9, с. 149]. Таким чином, попри відсутність спеціальної процедури, судове провадження у цій категорії справ фактично набуває комплексного характеру, поєднуючи елементи індивідуалізації кримінальної відповідальності фізичної особи та оцінки кримінально-правових наслідків для юридичної особи.

Процедура прийняття рішення про застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру окреслена у КПК України, а підстави та умови їх застосування закріплені у кримінальному законі [9]. Відповідно до п. 7-1 ч. 1 ст. 368 КПК України, ухвалюючи вирок, суд зобов'язаний вирішити питання про наявність підстав для застосування щодо юридичної особи заходів кримінально-правового характеру. Зі змісту ч. 3 ст. 374 КПК України випливає, що у мотивувальній частині вироку мають бути наведені мотиви ухвалення рішень з усіх питань, які підлягають вирішенню судом, а

також зазначені положення закону, якими керувався суд [1]. Отже, рішення про застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичної особи повинно бути належним чином аргументоване та відображене у структурі вироку як складова його мотивувальної та резолютивної частин.

З огляду на це, у разі визнання уповноваженої особи винуватою у вчиненні одного зі злочинів, передбачених ст. 96-3 КК України, суд одночасно має дати оцінку доведеності підстав для покладення на юридичну особу відповідних кримінально-правових наслідків. Йдеться, зокрема, про встановлення того, що злочин вчинено від імені та/або в інтересах юридичної особи, а також про наявність інших умов, визначених кримінальним законом для застосування до неї заходів кримінально-правового характеру.

Водночас у доктрині кримінального процесу порушується питання щодо процесуальної форми такого рішення. Зокрема, О. Ф. Пасека обґрунтовує позицію, відповідно до якої провадження щодо юридичної особи повинно розпочинатися лише після набрання законної сили обвинувальним вироком стосовно фізичної особи, а тому рішення про застосування заходів кримінально-правового характеру має оформлюватися окремою ухвалою суду, а не включатися до обвинувального вироку [10, с. 258]. Такий підхід фактично передбачає індивідуалізацію провадження щодо юридичної особи та відкладення вирішення питання про її відповідальність до остаточного підтвердження вини фізичної особи.

Натомість Г. З. Яремко вказує, що закріплення у законі положення про вирішення питання щодо юридичної особи саме у вироку свідчить про субсидіарний характер застосування до неї заходів кримінально-правового характеру, тобто про їх похідність від кримінальної відповідальності фізичної особи, яка діяла від її імені чи в її інтересах [11, с. 91]. Така конструкція відображає концепцію опосередкованої (похідної) відповідальності юридичної особи, яка не є самостійним суб'єктом кримінального правопорушення, але зазнає кримінально-правових наслідків у зв'язку з діянням уповноваженої особи.

Позиція про доцільність вирішення цього питання саме у вироку видається більш узгодженою з чинною моделлю кримінального провадження. КПК України не передбачає можливості проведення окремого судового слідства виключно щодо юридичної особи, яке потребувало б повторного дослідження обставин вчинення кримінального правопорушення фізичною особою. Відокремлення такого провадження після набрання вироком законної сили фактично означало б необхідність повторної оцінки вже встановлених судом фактів, що суперечило б принципу правової визначеності та процесуальної економії.

У ст. 483-14 та 483-15 КПК України визначено особливості судового розгляду та структуру судового рішення у кримінальних провадженнях щодо застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру, формуючи завершальний етап реалізації відповідного інституту. Так, відповідно до ст. 483-14 КПК України, усі документи й матеріали, надані суду під час судового провадження його учасниками, а також судові рішення та інші матеріали, що мають значення для провадження, долучаються до акта про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру та стають складовою матеріалів кримінального провадження [1]. Однак, закон не деталізує механізму систематизації цих матеріалів, що на практиці може ускладнювати структурування доказів та їх подальшу оцінку судом.

Судовий розгляд здійснюється за участю прокурора, представника юридичної особи, потерпілого, цивільних сторін та їх представників. У разі участі хоча б одного представника юридичної особи неявка інших не перешкоджає розгляду. Така модель спрямована на забезпечення оперативності провадження, однак потребує обережного застосування з огляду на гарантії права на захист, особливо в ситуаціях, коли представники мають різні повноваження або відсутність одного з них може вплинути на повноту реалізації позиції юридичної особи.

У ч. 4 ст. 483-14 КПК України визначено перелік питань, які суд зобов'язаний вирішити: наявність суспільно небезпечного

діяння та його правову кваліфікацію; встановлення зв'язку юридичної особи з таким діянням; наявність підстав для застосування заходів; визначення їх виду; вирішення питання про спеціальну конфіскацію. Такий механізм відображає складну структуру доказування: суд повинен встановити як факт і кваліфікацію діяння, так і специфічний зв'язок юридичної особи з ним. Проблемним залишається питання стандарту доведення такого зв'язку, оскільки КПК України не містить окремих критеріїв його оцінки. У ст. 483-15 КПК України регламентовано структуру ухвали про застосування заходів кримінально-правового характеру. Вона складається з вступної, мотивувальної та резолютивної частин, що відповідає загальним вимогам до судових рішень. У вступній частині фіксуються відомості про суд, юридичну особу та нормативну кваліфікацію діяння. У мотивувальній частині суд зобов'язаний викласти або підстави відмови у застосуванні заходів, або обставини діяння, зв'язок юридичної особи з ним, оцінку доказів і мотиви вибору конкретного заходу. Такий обсяг мотивування є виправданим з огляду на принцип обґрунтованості судового рішення, проте на практиці нерідко спостерігається формалізований виклад без належного аналізу індивідуалізації заходу [1].

Резолютивна частина ухвали повинна чітко визначити застосований захід, порядок його реалізації, строки, рішення щодо спеціальної конфіскації, процесуальних витрат та заходів забезпечення. Особливої уваги заслуговує вимога зазначення уповноважених осіб щодо реалізації заходів, що свідчить про необхідність чіткої координації між судом і органами виконання рішення.

У ч. 5 ст. 483-15 КПК України закріплено, що така ухвала не має преюдиціального значення для іншого кримінального провадження. Дане положення спрямоване на запобігання автоматичному перенесенню висновків суду на інші провадження, однак воно водночас зумовлює можливість різних оцінок тотожних обставин у різних справах, що може впливати на принцип правової визначеності.

У цілому аналіз зазначених норм дозволяє виокремити низку проблем: відсутність

чітко визначених стандартів доказування зв'язку юридичної особи з діянням; недостатня регламентація можливості уточнення акта під час судового розгляду; формалізація мотивування судових рішень; ризик неоднакового застосування норм щодо преюдиційності. Шляхами їх вирішення можуть бути законодавче уточнення критеріїв встановлення зв'язку юридичної особи з кримінальним правопорушенням, деталізація процесуальних механізмів зміни акта, а також формування узагальненої судової практики Верховним Судом щодо стандартів мотивування та індивідуалізації заходів кримінально-правового характеру.

Висновки

Особливості доказування щодо застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру та спеціальної конфіскації під час судового провадження зумовлені похідною і субсидіарною природою відповідальності юридичної особи, що реалізується у межах кримінального провадження щодо фізичної особи за ст. 96-3 КК України, а також комплексністю предмета доказування, який охоплює встановлення факту і правової кваліфікації суспільно небезпечного діяння, доведення зв'язку між діянням уповноваженої особи та інтересами чи діяльністю юридичної особи, визначення виду, меж і пропорційності відповідних заходів (штрафу, конфіскації, ліквідації), дослідження майнового стану юридичної особи та забезпечення реального виконання судового рішення. Спеціальний порядок формує процесуальну основу реалізації цього інституту, однак не виокремлює процедури судового розгляду щодо юридичної особи, покладає на суд обов'язок поєднувати оцінку доведеної вини фізичної особи з вирішенням додаткових кримінально-правових наслідків для юридичної особи. Водночас фрагментарність нормативної регламентації, відсутність чітких стандартів доказування зв'язку юридичної особи з кримінальним правопорушенням, невизначеність процедур у випадках відсутності обвинуваченого, його смерті, застосування амністії чи помилування, а також недостатня деталізація вимог до мотивування судових рішень обмеж-

ують ефективність реалізації цього інституту та створюють ризики неоднакового правозастосування.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
2. Беднарська В. М. Судове провадження в кримінальному процесі: навч. посіб. Сєверодонецьк: ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2019. 169 с.
3. Каркач П. М. Прокурор у підготовчому судовому провадженні : навч. посіб. Харків : Право, 2015. 60 с.
4. Кримінальний процес: підручник / за заг ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 544 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
6. Замкова Я. В. Законність та обґрунтованість рішень судді у стадії підготовчого провадження в кримінальному процесі України: дис... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2020. 232 с.
7. Скоромний Д. А. Правове регулювання прийняття кримінальних процесуальних рішень: дис... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2018. 242 с.
8. Скоромний Д. А. Загальні правила прийняття кримінальних процесуальних рішень: ознаки, поняття, відмінність від засад кримінального провадження. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2015. Вип. 30. С. 193-199.
9. Панченко О. В. Кримінальне провадження щодо юридичної особи : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2018. 222 с.
10. Пасєка О. Ф. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб: окремі проблемні питання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 253-263.
11. Яремко Г. З. Система заходів кримінально-правового характеру. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. Т. 7. № 4. С. 89-92.

**PECULIARITIES OF PROOF IN
THE APPLICATION OF CRIMINAL-
LAW MEASURES AND SPECIAL
CONFISCATION TO LEGAL ENTITIES
DURING COURT PROCEEDINGS**

The article examines the peculiarities of proof in criminal proceedings concerning the application of criminal-law measures and special confiscation to legal entities at the stage of court proceedings. It is substantiated that preparatory court proceedings ensure the transition from pre-trial investigation to trial and determine the further procedural prospects of criminal proceedings. At this stage, the court does not resolve the issue of proving guilt on the merits but verifies the existence of legal and factual grounds for the further consideration of the case or its termination, and assesses compliance with the law when initiating and maintaining the prosecution. It is established that in criminal proceedings concerning the application of criminal-law measures to legal entities, this procedure is characterized by certain regulatory limitations caused by inconsistencies in some provisions of criminal procedural legislation, which complicates the exercise of judicial powers at the preparatory stage.

It is determined that during the trial the key element of proof is the establishment of a link between the socially dangerous act committed by a natural person and the activities or interests of a legal entity. At the same time, the current legal regulation is characterized by insufficient specification of the criteria for the sufficiency of evidence, the content of the categories “on behalf of” and “in the interests of” a legal entity, as well as the limits of the court’s powers during the preparatory hearing.

It is clarified that the application of criminal-law measures to a legal entity is not separated into an independent procedural procedure but is carried out within the framework of criminal proceedings against a natural person, which determines the subsidiary nature of the liability of the legal entity. Judicial proceedings in such cases are complex in nature, as they combine the resolution of issues related to proving the criminal offense, establishing the connection of the legal entity with its commission, determining the grounds and type of criminal-law measures, and resolving the issue of special confiscation.

Keywords: *legal entity, criminal proceedings, criminal-law measures, special confiscation, criminal procedural proof, court proceedings.*